

แบบการเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต
ศร.ระดับตำบลยางหัก สกร.ระดับอำเภอปากท่อ
สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดราชบุรี
ระบุชื่อแหล่งเรียนรู้ อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน

รูปน้ำตกไทยประจัน และอ่างเก็บน้ำไทยประจัน

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อแหล่งเรียนรู้ อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน
2. ชื่อ-สกุล วิทยากร นายภูวิรัช หิรัญศรี
3. ที่ตั้งแหล่งเรียนรู้/ที่อยู่วิทยากร หมู่ 5 บ้านไทยประจัน ถนน -
ตำบล/แขวงยางหัก อำเภอ/เขต ปากท่อ จังหวัด ราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70140
โทรศัพท์ 081-7633294 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ 70140
4. ช่องทางการติดตามอื่น ๆ (Facebook, Line, Website, TikTok) Facebook: อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระ
เกียรติไทยประจัน
5. ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน นางชุลีพร แก้วคำ โทรศัพท์ 093-0936995
6. แหล่งเรียนรู้มีระยะทางห่างจากถนนเส้นหลัก 5 กิโลเมตร
7. พิกัดละติจูด-ลองจิจูดของแหล่งเรียนรู้ 13.267579, 99.553784
8. พิกัด GPS ของแหล่งเรียนรู้ อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน
9. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ เดินทางโดย รถจักรยานยนต์ รถยนต์
10. แหล่งเรียนรู้มีพื้นที่รองรับสำหรับจัดกิจกรรม จำนวน 100 คน

11. พื้นที่สำหรับจอดรถในแหล่งเรียนรู้อย่างน้อย 50 คัน
12. จุดบริการห้องน้ำ จำนวน 10 ห้อง
13. โต๊ะ จำนวน 100 ตัว เก้าอี้ จำนวน 100 ตัว

สรุปสาระสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ประวัติความเป็นมา

โครงการอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ในปี 2527 กองทัพอากาศที่ 1 ได้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่และมีความต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จึงได้ยื่นเรื่องขอเช่า ใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชีเพื่อจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเอง ตามแนวชายแดนไทย - พม่าประกอบกับ ในปี 2533 มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ โดยกองศิลปาชีพ กองทัพบกกรมป่าไม้จังหวัดราชบุรี และหน่วยราชการต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดหาพื้นที่เพื่อดำเนินการฟื้นฟูสภาพป่าให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่า สัตว์ป่าและเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี น้อมเกล้าถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสที่จะทรงมีพระชนมพรรษา 5 รอบในปี 2535

ได้พิจารณาเห็นว่าสภาพพื้นที่บริเวณตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ ตำบลตะนาวศรี ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง ตำบลบ้านคา ตำบลบ้านบึง กิ่งอำเภอบ้านคา อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน และเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ที่สำคัญของกลุ่มแม่ประจัน และกลุ่มน้ำภาชี โดยทั่วไปยังคงสภาพความอุดมสมบูรณ์จึงควรอนุรักษ์และคุ้มครองรักษาไว้ให้เป็นมรดกตกทอดไปสู่ชนรุ่นหลัง ดังนั้น จึงเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสวนป่า ฯ และเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์พิเศษเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ซึ่งสภาพโดยรวมยังคงความอุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า พื้นที่ทั้งหมดส่วนใหญ่จะยังคงสภาพธรรมชาติทั้งดงตาม เป็นป่าต้นน้ำลำธาร เทือกเขาป่าไทยประจันเป็นแหล่งต้นน้ำของลำห้วยหลายสาย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของ ห้วยพุไทร ห้วยท่าเคย ห้วยพุน้ำร้อน ลุ่มน้ำสำคัญของพื้นที่ คือลุ่มน้ำแม่ประจัน ไหลลงแม่น้ำเพชรบุรีและลุ่มแม่น้ำภาชี ไหลลงสู่แม่น้ำแม่กลอง จะมีน้ำไหลตลอดทั้งปี แต่ช่วงหน้าแล้งน้ำจะเหลือน้อย

ความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้

อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน

เป็นของคนไทยทุกคน โปรดช่วยกันรักษาไว้ให้ลูกหลานของเรา

ข้อมูลทั่วไป

อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน มีพื้นที่บริเวณป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี ป่ากงเกวียน ป่าพวยาง และป่าพุสามซ้อน ในท้องที่ตำบลอ่างหิน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ ตำบลหนองพันจันทร์ ตำบลบ้านคา ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พื้นที่แห่งนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในอดีตเคยอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีการต่อสู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงเกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างมากมาย ต่อมารัฐสามารถควบคุมพื้นที่ได้จนเกิดความสงบสุขในพื้นที่แห่งนี้ แล้วได้ดำเนินการวางแผนที่จะเร่งรัดพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในส่วนที่ถูกทำลายให้สอดคล้องกับพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และส่งเสริมพัฒนาอาชีพแก่ราษฎรในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในการนี้ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ โดยกองศิลปาชีพ ร่วมกับกองทัพบก กรมป่าไม้ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้ดำเนินการอนุรักษ์เพื่อจัดทำเป็น “อุทยานเฉลิมพระเกียรติไทย

ประจัน” ณ บริเวณบ้านไทยประจัน ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ โดยจัดให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ ตลอดจนจัดให้มีการส่งเสริมงานศิลปาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่ ตั้งแต่มีนาคม 2534 เป็นต้นมา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้วเห็นว่า พื้นที่โครงการอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจันซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำภาชี เนื้อที่ 240,246 ไร่ ยังคงมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งท่องเที่ยวสวยงามหลายแห่ง เห็นสมควรเร่งประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ จึงดำเนินการสำรวจความเหมาะสมของพื้นที่ที่จะจัดตั้งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ และให้ดำเนินการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นบริเวณบ่อน้ำร้อน เพื่อดำเนินการจัดตั้งเป็นวนอุทยาน

สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 ได้พิจารณาแล้ว เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามสั่งการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังกล่าว ประกอบกับพื้นที่บ่อน้ำร้อนอยู่ในโครงการอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จึงให้หัวหน้าโครงการฯ ไปดำเนินการสำรวจความเหมาะสมของพื้นที่โครงการอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน และบริเวณใกล้เคียงเพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2555 อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจันได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 124 ของประเทศไทย โดยประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 มกราคม 2555 มีเนื้อที่ประมาณ 205,463 ไร่ 3 งาน 59 ตารางวา หรือ [328.7411](#) ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่อกเขาสูงสลับซับซ้อนวางตัวในแนวเหนือใต้อยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดราชบุรี จนไปจดประเทศสภาพพม่า ครอบคลุมพื้นที่ 349.59 ตารางกิโลเมตร ในท้องที่อำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ยอดเขาสูงสุดชื่อ เขายี่ดหรือเขาพระรอบ มีความสูงประมาณ 834 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ลักษณะธรณีของพื้นที่เป็นหินตะกอน ประกอบด้วยหินกรวดมน หินชั้น หินปูน หินดินดาน และหินทราย สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง ปกคลุมไปด้วยอินทรีย์วัตถุ ดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการดูดซึมน้ำได้ดี ีเทือกเขาป่าแม่ประจันเป็นแหล่งต้นน้ำของลำห้วยหลายสาย ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของห้วยพุไทร ห้วยท่าเคย ห้วยพุน้ำร้อน ลุ่มน้ำแม่ประจัน ไหลลงแม่น้ำเพชรบุรีและลุ่มแม่น้ำภาชี ซึ่งไหลลงสู่ม่าน้ำกลอง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศค่อนข้างหนาวเย็นตลอดปี โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมจากตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝน และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคมและฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

พืชพรรณและสัตว์ป่า

ลักษณะทั่วไปของสังคมพืชในอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจันประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ชนิดพันธุ์ไม้สำคัญของ ได้แก่ ประดู่ แดง ตะแบก เสลา ส้าน มะค่าโมง ตะเคียน ตะคร้ำ สมอพิเภก เลี่ยน กะบก มะกอก ฯลฯ พืชพื้นล่าง ได้แก่ ไม้ไผ่ ไม้ชาง ไม้บง และไม้ข้าวหลาม เป็นต้น ป่าดิบแล้ง ครอบคลุมพื้นที่ทางด้านตะวันตกและทางด้านเหนือ ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยางขาว ยางแดง ตะเคียน ยมหอม จำปาป่า รัก จำป๊า กระบาก มะม่วงป่า ตะแบก มะหาด มะไฟป่า สะเดาป่า ฯลฯ พืชพื้นล่าง ได้แก่ ไม้บง ไม้เหียะ ตำว หวาย ปาล์ม เฟิน เป็นต้น

บริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาตินี้ยังคงสภาพที่อุดมสมบูรณ์อยู่มาก และเนื่องจากป่าเป็นผืนเดียวกันกับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี และประเทศสหภาพพม่า จึงมีการย้ายถิ่นฐานของสัตว์ป่าไปมาอยู่เป็นประจำ ที่พบเห็นได้แก่ กวางป่า กระทิง เก้ง กระเจง หมู หมี หมูป่า ลิง ค่าง ชะนี อีเห็น ชะมด เสือไฟ หมูหริ่ง บ่าง หมาไน เม่น ลิ่น พังพอน ค้างคาว กระต่ายป่า กระรอก กระแต และหนูป่า นกที่พบเห็นได้แก่ นกเงือกสีน้ำตาล นกกาก้าง นกแก๊ก นกเงือกกรมช้างปากเรียบ นกเงือกดำ เหยี่ยว นกเค้า นกปรอด นกกระปูด นกกางเขนน้ำ นกขมิ้น นกกระทาดง นกขุนทอง นกแซงแซว นกตะขาบ นกหัวขวาน นกเขียวก้านตอง นกแซวสวรรค์ ไก่ป่า นกยางเขียว และนกบั้งรอกใหญ่ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบเห็นได้แก่ เขียดหิน กบภูเขา คางคก ปาด และอึ่งอ่าง สัตว์เลื้อยคลานที่พบเห็น ได้แก่ ตะพาบ เต่า งู ตะกวด ตุ๊กแก กิ้งก่า จิ้งเหลน และงู ปลาที่พบเห็น ได้แก่ ปลาค้อ ปลาตะเพียนทราย ปลาหมอช้างเหยียบ ปลาชิวหางแดง ปลาก้าง ปลาไส้ตันตาแดง ปลาแป้นแก้ว ปลาชีวใบไม้ ปลาพลวง ปลาตะเพียนน้ำตก ปลาชีวควายแถบดำ ปลาหนามหลัง และปลาอืด เป็นต้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้

จัดอบรมดูงานเพื่อดู สภาพภูมิอากาศ และดูธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์ป่า อนุรักษ์น้ำ อนุรักษ์ดิน และอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นการอบรมดูสถานที่และอบรมจากวิทยากรในอุทยานไทยประจัน